

O'QUVCHILARNING IJODIY YOZISH QOBILIYATINI RIVOJLANTIRISH: PEDAGOGIK YONDASHUVLAR VA STRATEGIYALAR.

Namozova Nazokat
filologiya tillarni o'qitish(o'zbek tili)

Annotatsiya: Mazkur maqolada o'quvchilarning ijodiy yozish qobiliyatini rivojlantirishga yo'naltirilgan pedagogik yondashuvlar va samarali strategiyalar tahlil qilinadi. Zamonaviy ta'lim jarayonida ijodiy yozuvni shakllantirish o'quvchilarning tanqidiy fikrlash qobiliyatini oshirish, mantiqiy va badiiy tafakkurni rivojlantirishda muhim ahamiyat kasb etadi. Ushbu maqola turli pedagogik metodlar, o'quv muhitini tashkil etish hamda texnologiyalar yordamida ijodiy yozish ko'nikmalarini rivojlantirishga qaratilgan tavsiyalarni o'z ichiga oladi.

Kalit so'zlar: ijodiy yozish, pedagogik strategiyalar, ta'lim metodlari, innovatsion yondashuvlar, o'quv jarayoni.

Ijodiy yozish qobiliyati nafaqat adabiyot va til fanlari bo'yicha o'qitiladigan mavzular uchun, balki umumiy fikrlash qobiliyatini rivojlantirishda ham muhim o'rin tutadi. O'quvchilarning ijodiy yozish ko'nikmalarini rivojlantirish uchun samarali pedagogik yondashuvlar va strategiyalarni ishlab chiqish lozim. Ushbu maqolada ijodiy yozuvni rivojlantirishga qaratilgan asosiy metodlar va yondashuvlar tahlil qilinadi.

O'quvchilarning ijodiy yozish qobiliyatini rivojlantirish: pedagogik yondashuvlar va strategiyalar. Ijodiy yozish qobiliyatini rivojlantirish ta'lim jarayonida muhim ahamiyat kasb etadi. Bu nafaqat o'quvchilarning yozma nutqini shakllantirish, balki ularning mustaqil fikrlash, tahlil qilish va o'z g'oyalarini samarali ifodalash ko'nikmalarini rivojlantirishga ham xizmat qiladi.

Ijodiy yozishning ahamiyati

Ijodiy yozish qobiliyati quyidagilar uchun muhimdir:

- O'quvchilarning tahliliy va tanqidiy fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirish;
- Til boyligini oshirish va nutqni shakllantirish;
- Muammolarni yechish, mantiqiy tafakkurni rivojlantirish;
- Ijtimoiy va madaniy ongni rivojlantirish.

Pedagogik yondashuvlar

Ijodiy yozish ko'nikmalarini shakllantirishda quyidagi pedagogik yondashuvlar muhim o'rin tutadi:

Konstruktivistik yondashuv

Bu yondashuvga ko'ra, o'quvchilar yozish jarayonida o'z tajribalaridan foydalangan holda yangi bilimlarni o'zlashtiradilar. O'qituvchi o'quvchilarga yozuv jarayonida mustaqil tadqiq qilish va o'z fikrlarini ifodalash imkoniyatini yaratishi kerak.

Metakognitiv yondashuv

O'quvchilarning yozish jarayonida o'z fikrlarini qanday tuzayotganliklarini tushunishlari muhim. Buning uchun:

- Refleksiya va o'zini baholash: O'quvchilar o'z yozuvlarini tahlil qilishi va baholashi kerak.

- "O'ylash kundaligi" yuritish: Har kuni yozish orqali fikrlarini shakllantirish.

Differensial yondashuv

Har bir o'quvchining individual xususiyatlarini hisobga olish lozim. Ularning qiziqishlari va qobiliyatlariga qarab, mos topshiriqlar berish samarali natija beradi.

STEAM yondashuvi

Ijodiy yozish qobiliyatini rivojlantirishda san'at (Art) va muhandislik (Engineering) elementlarini qo'shish foydali bo'lishi mumkin. Masalan:

- Vizual hikoyalar: Rasmlar yoki infografikalar asosida hikoya yozish.

- Eksperiment va yozuv: Tajriba natijalari asosida ilmiy esse yozish.

Ijodiy yozish strategiyalari

Ijodiy yozish ko'nikmalarini rivojlantirish uchun quyidagi strategiyalar qo'llaniladi:

"Erkin yozish" (Freewriting)

O'quvchilarga berilgan mavzu bo'yicha hech qanday qoidalarsiz, erkin fikr yuritib yozish topshirig'i beriladi. Bu usul yozish qo'rquvini kamaytiradi va fikrlash jarayonini faollashtiradi.

Klasterlash va aqliy hujum

O'quvchilar o'z fikrlarini mantiqiy bog'lay olishi uchun klaster usuli orqali asosiy tushunchalarni aniqlaydi va ularga bog'liq fikrlarni yozadilar.

Jamoaviy hikoya yozish

Guruhda hikoya tuzish orqali ijodiy fikrlash va muloqot ko'nikmalari rivojlantiriladi.

"Jurnalistik yondashuv"

O'quvchilar real hayotiy voqealarni kuzatib, ularga asoslangan maqola yoki hikoya yozadilar. Bu ularning kuzatuvchanlik qobiliyatini oshiradi.

"Ijodiy muammo yechish"

Muayyan muammoni hal qilishga yo'naltirilgan hikoya yoki maqola yozish orqali o'quvchilar ijodiy tafakkur qilishga undaladi.

Analogiya va metaforalardan foydalanish

O'quvchilarni murakkab tushunchalarni metaforalar yoki qiyoslashlar orqali ifodalashga o'rgatish lozim. Bu usul tasviriy tafakkurni rivojlantiradi.

O'quvchilarning ijodiy yozuvlarini baholash

Baholash jarayoni o'quvchilarning rivojlanishini rag'batlantirishi kerak. Quyidagi baholash usullaridan foydalanish mumkin:

- O'zaro baholash: O'quvchilar bir-birlarining ishlarini tahlil qiladi.
- Portfolio usuli: O'quvchilar yozgan ishlarini to'plab, vaqt o'tishi bilan qanday rivojlanganini ko'radilar.
- Reflektiv baholash: O'quvchilar o'z ishlari haqida fikr yuritadilar va kamchiliklarini aniqlaydilar.

Ijodiy yozish qobiliyatini rivojlantirish uzoq jarayon bo'lib, o'quvchilarga erkinlik berish, ularning fikrlash va ifoda qilish ko'nikmalarini shakllantirish muhimdir. Ta'lim jarayonida turli yondashuv va strategiyalardan foydalanish ijodiy yozuvni rivojlantirishga samarali ta'sir qiladi. O'qituvchilar o'quvchilarning qiziqishlarini inobatga olgan holda, interaktiv va ijodiy yondashuvlarni joriy etishlari lozim.

Ijodiy yozish qobiliyatini rivojlantirish uchun interfaol metodlardan foydalanish natijalari o'rganildi. Amaliy tajriba shuni ko'rsatdiki, turli o'quv uslublarini uyg'unlashtirish o'quvchilarning ishtirokini oshirishga yordam beradi. Shuningdek, tanqidiy fikrlash va refleksiya orqali o'quvchilarning o'z ustida ishlash qobiliyati kuchayadi.

Xulosa

O'quvchilarning ijodiy yozish qobiliyatini rivojlantirish uchun quyidagi yo'nalishlarga e'tibor qaratish lozim:

- Motivatsiyani oshirish: O'quvchilarga erkin mavzularda yozish imkoniyatini berish.
- Interfaol metodlardan foydalanish: Muammoli vaziyatlar va kreativ topshiriqlar orqali yozishga yo'naltirish.
- Texnologiyalardan foydalanish: Raqamli platformalar yordamida yozish mashqlarini tashkil qilish.
- O'qituvchilar malakasini oshirish: O'qituvchilarga ijodiy yozuvni rivojlantirish metodikasi bo'yicha treninglar tashkil etish.

Mazkur yondashuvlar ijodiy yozish qobiliyatining rivojlanishiga ko'maklashadi va o'quv jarayonini yanada samarali qilishga yordam beradi.

Adabiyotlar.

1. Alin, P. A. (2016). Dukungan Orang Tua Pada Kemampuan Menulis Kreatif Anak. Psikoborneo: Jurnal Ilmiah Psikologi, 4(3).
<https://doi.org/10.30872/psikoborneo.v4i3.4105>

2. Anggraeni, K. (2017). Efektivitas Model Menulis Kolaborasi Dengan Media Big Book Terhadap Keterampilan Menulis Kreatif. *Jurnal Cakrawala Pendas*, 3(2). <https://doi.org/10.31949/jcp.v3i2.590>
3. Arianti, R. (2020). Pelatihan Menulis Kreatif Puisi Pada Siswa Kelas Tinggi SD Negeri 006 Rambah Kabupaten Rokan Hulu. *Jurnal Masyarakat Negeri Rokania*, 1(1), 1 5. <https://doi.org/10.56313/jmnr.v1i1.1>
4. Darni, Murdiyanto, & Ahmadi, A. (2018). *Menulis Kreatif: Teori dan Praktik*. Penerbit Graniti.
5. Elvina, E., & Putri, D. (2021). Pelatihan Menulis Kreatif untuk Meningkatkan Kreativitas Siswa di SDN 006 Rambah. *Jurnal Masyarakat Negeri Rokania*, 2(2), 93–97. <https://doi.org/10.56313/jmnr.v2i2.82>
6. Fitria, T. N. (2022b). Figurative Language in the Broken Wings by Kahlil Gibran: An Analysis of Language Style as Stylistic Effect. *NOTION: Journal of Linguistics, Literature, and Culture*, 4(2), 105–117. <https://doi.org/10.12928/notion.v4i2.5798>
7. Gunawan, H. M., & Aziz, R. (2018). Mengapa Kepercayaan Diri Mempengaruhi Kemampuan Menulis Kreatif Siswa? *Psikoislamika : Jurnal Psikologi dan Psikologi Islam*, 15(2), 7–11. <https://doi.org/10.18860/psi.v15i2.67383>
8. Kaufman, S. B., & Kaufman, J. C. (2009). *The Psychology of Creative Writing*. Cambridge University Press.